

Kázání: 247. O světle shůry a tetě Kateřině

Kázání

O světle shůry a tetě Kateřině

1. čtení: Žalm 36

- 1 Pro předního zpěváka. Pro Hospodinova služebníka, Davidův.
- 2 Tak zní vzpurný výrok svévolníka: „Nemám v srdci místo pro strach z Boha.“ A to do očí mu říká.
3 Lichotí si ve svých očích, a tak bude shledán vinným, hodným nenávisti.
- 4 Slova jeho úst jsou ničemná a lstivá, přestal jednat rozumně a dobře.
5 Vymýšlí si na svém lůžku ničemnosti, postavil se na nedobrou cestu, neštítí se zlého.
- 6 Tvoje milosrdenství, Hospodine, sahá až k nebi, tvoje věrnost se dotýká mraků.
7 Tvoje spravedlnost je jak mocné horstvo, propastná tůň nezměrná jsou tvoje soudy; zachraňuješ lidi i dobytek, Hospodine.
- 8 Jak vzácný skvost je tvé milosrdenství, Bože! Lidé se utíkají do stínu tvých křídel.
9 Osvěžují se tím nejučinnějším z tvého domu, z potoka svých rozkoší jim napít dáváš.
10 U tebe je pramen žití, když ty jsi nám světlem, spatřujeme světlo.
- 11 Uchovej své milosrdenství těm, kdo tě znají, a svou spravedlnost těm, kdo mají přímé srdce.
12 Kéž na mě nevtrhne zpupná noha, ruka svévolných kéž ze mne neučiní štvance!
13 Ano, pachatelé ničemností padli, jsou srazeni, nejsou schopni povstat.

2. čtení: Jan 8, 12

12 Ježíš k nim opět promluvil a řekl: „Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života.“

Sestry a bratři, Zdeněk Jirotka napsal jediný román. Napsal ho prý v době druhé světové války, v koupelně bez okna, protože nesmělo být kvůli náletům vidět světlo. Humorný příběh o sluhovi Saturninovi byl v devadesátých letech zfilmovaný. Možná si vybavíte svéráznou postavu tety Kateřiny, která pomalu neřekla větu, aby v ní nebylo nějaké přísloví, úsloví nebo pořekadlo:

„Ovšem, kdo chce kam, pomozme mu tam! Ale komu není rady, tomu není pomoci. A pak už je pozdě bycha honit... A kdo se směje naposled, ten se směje nejlépe. Protože jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá, ale to už bude pozdě plakat nad rozlitém mlékem...“

Mít doma takovou tetu Kateřinu, která vás neustále bombarduje věčně platnými moudry, není ovšem žádný med. Když je mouder moc, tak je jich prostě příliš. Pokud se ale do řeči vloží jen tu a tam, asi tak jako koření do polévky, pak může vhodně zvolené přísloví člověku, když ne oči otevřít, tak alespoň pootevřít.

Přísloví totiž slouží k tomu, abychom si připomněli, že existuje nějaký řád věcí, nějaké nepsané zákonitosti, podle kterých svět funguje. Někdo je kdysi odkoukal ze života a všichni, kdo přicházejí po něm, si tyhle dávné moudré průpovědky opakuji, protože tuší, že na nich něco je. Nebo si myslí, že by bylo fajn, kdyby skutečně vždycky platily.

Vezměte si, sestry a bratři, kdyby vždycky a na 100% fungovalo třeba přísloví „lež má krátké nohy“. To by bylo najednou všude plno trpaslíků! Jenže takhle to, jak známo, nechodí. Žádné přísloví za nás

problém pravdy nevyřeší, jenom nám má dodat odvalu, abychom se se lží nesmiřovali. Odpracovat si to tak jako tak musíme sami. Že to je dneska makačka všechny ty hoaxy, co se na nás valí z internetu, odfiltrovat, každý víme.

Příslloví jsou fajn, když se s nimi šetří a používají se v pravou chvíli jako koření. Já mám ovšem jiný problém. Nemám na přísloví pamatováka. Když už mám chuť nějaké z pusy vypustit, obvykle to nedopadne dobře. Klidně se může stát, že pronesu něco ve stylu „kdo druhému jámu kopá, nesmí do lesa“ nebo „komu se nelení, ten do ní spadne“. Na tetu Kateřinu rozhodně nemám a když už se chystám nějaké to moudro pronést, radši se předem zeptám mé ženy, která se v příslovích vyzná daleko lépe než já.

Dnešní žalm, který jsme si četli, se řadí do takzvané mudroslovné literatury. To se tak někdo hodně dávno před námi zamýšlel nad řádem věcí, nad příčinami a důsledky toho, jak lidé jednají, a protože měl současně básnické střevo, sepsal tenhle žalm. Věnoval ho králi Davidovi, který byl sice už dávno po smrti, ale vědělo se o něm, že mívál problémy se zlými lidmi.

Ostatně kdo by neměl. Klidně si můžeme myslet, že žalmista svou mudroslovnou báseň věnoval i nám. Žalm totiž dává do kontrastu kriminálnika a Hospodina. Je to tak trochu jako srovnávat „nebe a dudy“, jak praví jedno české přísloví. Zločinec a Pán Bůh se pochopitelně vzájemně naprosto liší.

Pojďme se tedy nyní podívat na zoubek tomu prvnímu. „Nemám v srdci místo pro strach z Boha,“ říká si onen lotr. Ekumenický překlad označuje onoho delikventa za svévolníka. Jedná se o člověka, který se řídí jen a pouze svojí vůlí. Bůh a jím daná pravidla ho nezajímají, určuje si je sám a na nikoho a na nic nebere ve svém rozhodování zřetel. Kdybychom si takovou osobu zasadili do naší současnosti, pak je to jednoduše někdo, kdo se chová jako by byl nad zákony, a pokud má tu možnost, vytváří si zákony sám tak, aby mu vyhovovaly.

Už asi tušíte, sestry a bratři, že žalmista nejspíš nemá na mysli nějakého tuctového pobudu, který v supermarketu tu a tam ukradne housku nebo flašku tuzemáku. Kdepak. Žalmista míří výš, míří do vysoké politiky. Naznačil to hned na začátku, když svůj žalm věnoval králi Davidovi.

Nemohu se zbavit pocitu, že napsal tuhle břitkou poezii i do naší doby. Svévolníci na nejvyšších místech se stali příznakem současnosti. Otevírají novou epochu, kde už nezáleží na tom, co je pravda a co lež. Řídí se pouze pořekadlem „účel svěť prostředky“ a pošlapávají platné zákony a dohody. Přesně podle hesla „co je dovoleno pánovi, není dovoleno kmánovi“.

Není potom divu, že se odehrávají dosud nemyslitelné věci. Jeden panovník bez skrupulí zabere cizí území a likviduje místní obyvatele, ba dokonce své vlastní občany, kteří vyjádří s takovým počínáním nesouhlas. Jinde panovník zase usedne na pomyslný trůn, ačkoli byl soudy usvědčený z vyvolání převratu a prokazatelných lží. A nedaleko od nás si politici v čerstvě zabraných pozicích klidně zruší policii, která je měla původně vyšetřovat.

Žalmista přiléhavě popisuje, jak se takový svévolník pozná: „Lichotí si ve svých očích,“ dnešními slovy by se řeklo, že se jedná o samolibého narcistu nebo tak něco. „Slova jeho úst jsou ničemná a lstivá, přestal jednat rozumně a dobře.“ Dokonce i v noci, když zrovna nemůže zabrat, vymýšlí si ničemnosti; stojí na špatné cestě, protože se neštítí zlého. Tak nějak se mi zdá, že právě tenhle typ lidí je dneska celosvětově ve vysoké politice v kurzu. Namísto spolupráce předvádění svalů a vyhrožování.

Nechme ale svévolníky nyní stranou a podívejme se, jak je žalmista dává do kontrastu s Hospodinem. Ten kontrast je důležitý. Leckterý ničema si totiž coby vlk dovedně nasazuje roucho beránčí. V USA třeba na lidi zabírá, když se necháte nafilmovat s Biblí v ruce před nějakým kostelem. V Rusku zase

když v chrámu zapálíte svíci a zbožně se třikrát pokřičujete. U nás svého času marketingoví specialisté pro vítězství ve volbách doporučovali sošku Jezulátka v kapse.

Na leckoho to zabírá a každý hlas se přece počítá. Svévolníci ve vlastním zájmu dokážou skoro nemožné, hrají si na všehoschopné bohy, jenže, nic naplat, Hospodinu se rovnat nemohou ani v nejmenším. Zejména pokud se týká milosrdenství, což je taková ta vlastnost, která se dá opsat slovy jako laskavost, velkorysost nebo ochota odpustit.

„Tvoje milosrdenství, Hospodine, je tak velké, že dosahuje do nebe a dotýká se mraků.“ Krásná poezie, což? Představuji si, jak tohle Boží milosrdenství z nebe vyzařuje k nám na zem a podobně jako sluneční paprsky rozehrívá všechny tvory, odráží se zpátky a naplňuje celou atmosféru. Něco jako skleníkový efekt naruby. Naprosto pozitivní úkaz. A tam, kde lidé tyhle hřejivé paprsky zachytí, tam kde se studená srdce nechají rozehrát, tam je potom docela jiná atmosféra.

Není to jen milosrdenství, které směřem k nám Bůh vyzařuje. Řekl bych, že onen kriminálník, o němž píše autor našeho dnešního žalmu, sázel na to, že Boha a zákony nějak přechytračí. Jakejpak strach! Na mě jsou všichni krátcí! Jenže Hospodin není jen milosrdný, ale také spravedlivý. Obojí spolu souvisí. Celá Bible je plná příběhů a sdělení o tom, jak Hospodin nesnáší nespravedlnost, jak je rozhořčený, když člověk utlačuje, okrádá nebo dokonce vraždí druhého člověka. Bůh je na straně všech ponižených.

Žalmista hned na to vyznává: „U tebe je pramen žití, když ty jsi nám světlem, spatřujeme světlo.“ Jinak řečeno: jsi naším světlem, Bože, díky tobě vidíme na cestu. Jako bychom slyšeli Ježíše z Janova evangelia: Já jsem světlo světa, já jsem ta cesta, pravda i život. V něm můžeme sledovat Pána Boha v lidské osobě při akci přímo tady na zemi. Na něm vidíme, jak vypadá milosrdenství a spravedlnost v praxi.

„Kéž na mě nevtrhne zpupná noha, ruka svévolných kéž ze mne neučiní štvance!“ modlí se v závěru žalmista a skoro to vypadá, že má na mysli nás všechny tady ve střední Evropě, kteří si uvědomujeme, že svévolníci a zločinci nemají nikdy dost a před ničím a nikým se jen tak nezastaví.

Žalmista ovšem ví, že modlitby a přání často nestačí. Abychom se svévolníkům ubránili, musíme se také sami přičinit. A hlavně, musíme být nejen milosrdní, ale také spravedliví. Nesmíme se smířit s tím, že si někdo hraje na boha a staví se nad zákony, že si někdo osobuje právo balamutit a okrádat druhé, natož jim brát životy.

Zlu je třeba se postavit. Jedině tak se může stát to, co žalmista prorocky předvídá v posledním verši: „Ano, pachatelé ničemností padli, jsou srazeni, nejsou schopni povstat.“

Teta Kateřina z románu o sluhovi Saturninovi by nejspíš v této souvislosti pronesla nějaké přiléhavé české přísloví. Třeba „čiň čertu dobře, peklem se ti odmění“, nebo „na hrubý pytel, hrubá záplata“ nebo „na každého jednou dojde“. A měla by pravdu.

PeČ

SPCH 19. 1. 2025

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)